№ 28. 19 maja 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

ADRES REDAKCII I ADMINISTRACII: WILNIA, ZAWALNAJA 7.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

TELEHRAMY.

U aposzni moment.

18 maja.

Zachodni front:

Na pałudziennym zachodzi ad Lens iszli dalej bitwy na rucznyje hranaty. Siahońnia ranicaj byli adbity jeszcze try francuskije ataki na naszy pazycii na wiarszyni 304. Pry a dchodzi cieraz Aisne, worahi na daloka widocznym abszary mieli ciažkije straty. Hutarka idzie ciapier ab adnej świežaj afrykanskaj dywizii z biełych i „kolernych“ francuzoŭ. Ataka słabych francuskich sił u wakolicy Reichackerkopf zusim nie udałasia.

Uschodni front:

Na ŭschodzi ad Kraszyna žbit strełami aeropłan worahoŭ.

Bałkanski front:

Niczoha nowaho.

Hłaunaja Kamanda Armii.

Sprawa Kazementa.

LONDYN. (W.T.B.). Palicejski sud pryznaŭ, szto ser Kazement i Beiby pawinny być addadzieny na sud prysiažnych.

Sumleńnie zahawaryło.

WIEN (W.T.B.). Pawodłuch dajszoŭszych siudy wiestak, czeski emihrant Massarik za prynaležnaść da irlandzkaho paŭstańnia aresztowan u Anhlii.

Hibiel anhlickaho monitora.

LONDYN (W.T.B.) Admiraltejstwo danosić, szto pawodłuh wiedamaściej naczalnika marskich sił u Siarodziemnym mory mały monitor M 30 pahib u artyleryjskaj bitwie.

Znachoď zołata.

PIECIARBURH (W.T.B.). P.T.A. danosić, szto ŭ Sajanskich harach miž Sybiram i Monholijej znajszli bahatyje zaležy zołata, srebra i miedzi. Hrupa amerykanskich kapitalistaŭ wielmi zacikawiłasia hetym atkryćciem.

Z aposznich dzion:

Apawieszczeńnia Hłaŭnaj Kamandy.

16 maja.

Zachodni front:

Niawialikije operacii ŭ roznych miejscach frontu dali nam niekolki pałonnych anhliczan i francuzoŭ.

Na zachodnim bierazi Maasu niekolki słabych francuskich atak na naszy pazycii na wiarszyni 304 krywawa adbity naszym artyleryjskim, piachotnym i kulemiotnym ahniom. Hetak sama skonczyłasia ataka worahoŭ kala Wo le Palame, na pałudziennym zachodzi ad Kombr.

Uschodni i Bałkanski front:

Biez pieramien.

14 maja.

Zachodni front:

Na pałudni ad Lens, paśla minnych uzrywoŭ, adbywalisia bitwy na rucznyje hranaty.

Na-abapoł bierahoŭ Maasu artyleryjski ahoń z abodwych bakoŭ momentami dachodziŭ wialikaj siły. Ataka francuzoŭ na pałudzienny skłon wiarszyny 304 złomlena naszym zaszczytnym ahniom.

Rabota na pawietry z abodwych bakoŭ była znacznaja. Paruczyk Immelmann na zachodzi ad Due žbiŭ užo 15-ty aeropłan worahoŭ. Anhlicki aeropłan byŭ pabit u bitwie na pawietry kala Fursz; latuny — dwa anhlickije aficery — ŭziaty ŭ pałon nieranienymi.

Uschodni front:

Niczoha nowaho.

Bałkanski front:

Słaby atrad worahoŭ, katory nastupaŭ na naszu pazyciju proci Wardaru, byŭ adbit.

Aŭstryjackaje apawieszczeńnie.

WIENA (W.T.B.). 15/V. *Rasiejski i pałudzienna-uschodni front:* niczoha nowaho.

Italjanski front: u Pałudziennym Tyroli naszaje wojska, paśla straszennaho artyleryjskaho abstrełu, zdabyło szturmam pierszyje pazycii worahoŭ na harach Armenterra i na płoskahoryi Filherojd. U hetych bitwach uziaty ŭ pałon 65 aficeroŭ, u tym liku 1 pałkoŭnik, i 2500 sałdatoŭ i zdabyty 11 kulemiotaŭ i 7 harmat.

Adzin aeropłan worahoŭ byŭ zbit.

WIENA (W.T.B.). 17/V. *Rasiejski i pałudzienna uschodni front:* Biez pieramien.

Italjanski front: U pałudziennym Tyroli naszaje wojska pasunułosia dalej na harach Armenterra, zdabyło na płoskahoryi Filheroid pazycii worahoŭ, uwarwałosia na wuczastku Terragnola ŭ Pjacca i ŭ Walduga, wyhnało italjancoŭ s Moschery i ŭziało ŭ naczy Cugna-Torra. U hetych bitwach czysło pałonnych worahoŭ uzrasło da **141 aficera i 6.200 sałdatoŭ**, a dabycza—**da 17 kulemiotaŭ i 13 harmat. Na wuczastku woziera Loppio worahi u naczy abstreliwali zajadła swaje-ž pazycii.**

Bitwa na mory.

Uczora paśla abiedu kala bierahoŭ Flandryi zjawilisia anhlickije marskije siły. Niamieckije minanoscy i achrannyje parachody wyjszli na spatkańnie ich, i paczałasia pierestrełka na blizkaj meci. Adzin aeropłan u czasi bitwy skinuŭ na anhlicki parachod bombu i papaŭ u basztu ŭ zadniaj czaści jaho.

Pałažeńnie u Francii.

BERN. (W.T.B.). Francuskaja hazeta „l'Heure“ pisze:

Pałažeńnie — trahicznaje. Nadzei na uradžaj nadta słabyje, bo abszar pasiewoŭ szmat pamienszaŭ. Doma astalisia tolki žanki, dzieci i staryje, dyk može być toje, szto zbožže zhnije na palcch.

Padwodnaja wajna.

118 miljonaŭ strat.

BERLIN. (W.T.B.). Liwerpulskaje strachawoje tawarystwo padliczaje straty tarhowaho fłotu u krasawiku 1916 hodu, katoryje dachodziać 118 miljonau marak proci 42 miljonaŭ taho hodu i 6½ miljonaŭ pazaletaszniaho hodu.

Hibiel 96 parachodaŭ.

BERLIN. (W.T.B.). U krasawiku 1916 hodu zatopleny niamieckimi i aŭstro-wenhierskimi padwodnymi łodkami abo zhinuli ad min 96 nieprytacielskich tarhowych parachodaŭ na 225.000 tonn.

Kary bajcom za wolu.

Sprawa Kazementa.

LONDYN. (W.T.B.). Ser Kazement uczora pierszy raz stanuŭ pierad sudom, abwiniany ŭ zdradzi hasudarstwa, razam z sałdatam Beiby, abwinianym u tym že prastupku. Ser Kazement — bledny i wielmi pachudzieŭszy.

Hieneralny prakuror atkryŭ zasiedańnie, apisywajuczy czynnaści Kazementa na konsulskaj službi.

LONDYN. (W.T.B.). Na druhi dzień zasiedańnia suda nad seram Kazementam, winawaczenym u zdradzi hasudarstwa, pakazywali świedki ab jaho wysadcy i areszci. Świedki paćwiardzili rapart hieneralnaho prakurora pry paczatku pracessu i nie dali niczoha nowaho.

Padaroža Askwita.

LONDYN (W.T.B.). «Daily News» danosiać z Dublinu:

Na pryjezd Askwita ŭ Irlandiju czakali wielmi nieciarpliwa. Czyślenyje areszty, obyski i inszy ucisk pasłužyli na karyść najhorszym elementam, i strach pierad danosami wyzywaje paniku.

HAGA. (W.T.B.). Askwit prybyŭ u Dublin patajna. Dumajuć, szto dalejszyje pracessy proci paŭstancoŭ buduć wiaści szmat miahczej.

Pahlady amerykancoŭ.

NJU-JORK. (W.T.B.). U Nižniaj Pałaci predstaŭnik Missuri padaŭ rezoluciju, wyjaŭlajuczy trywohu amerykanskaho narodu s pryczyny razstrełoŭ irlandzkich paŭstancoŭ.

U amerykanskich uradowych kruhach panuje dumka, szto ucisk irlandzkich paŭstancoŭ pierajszoŭ usielakuju mieru. U niekolki dzion Anhlija straciła prychilnaść wialikaho czysła ludziej, katoryje dahetul jej spahadali.

LONDYN. (W.T.B.). «New. Jork Times» nazywaje kary śmierciu ŭ Irlandii straszeńnie durnoj palitykaj.

„Tribune“ kaže: „Niaŭžož anhliczanie nie razumiejuć, jak zadziŭleny irlandzkaj palitykaj Anhlii amerykancy, katoryje ŭ paczatku wajny stajali na staranie sajužnikoŭ?“

Kaniec telehram na 4 stranicy.

„Trajny Sajuz“.

U 1907—1908 hadach u Rasiei i ŭ sumiežnych sławianskich ziemlach paczałasia szyrokaja ahitacija za „sławianskuju jednaść“. Ahitaciju hetu wielmi paddzieržywało rasiejskaje prawicielstwo, katoraje, jak bytcym praczuwajuczy ciapieraszniuju wajnu, starałosia pryciahnuć da siabie sympatii sławianskich narodaŭ—palakoŭ, czechoŭ, dy inšych aŭstryjackich i bałkanskich sławian, wystaŭlajuczy Rasiejskuju dzieržawu, jak „naturalnuju zaszczytnicu“ ŭsich „mienszych bratoŭ“.

Samo saboj razumiejecca, szto Rasieja u swajej palitycy kirawałasia da taho, kab pamału zabrać u swaje ruki ŭłaść nad „małodszymi bratami“. Jakuju-ž dolu suliła jana sławianskim narodam, widać s taho, szto jana rabiła s tymi, chto ŭžo znachodziŭsia pad jaje panawańniem: biełarusoŭ i ukraincoŭ rasiejskaje prawicielstwo zusim nie pryznawało za asobnyje narody, nie dawało im nijakich prawoŭ. Kali-ž u Prazi czeskaj byŭ sklikan „usiesławianski“ zjezd, na zjezdzi tym „starszyje braty“ zmowilisia zusim nie dawać hołasu biełarusam i ukraincam.

Hetak dwa tyje narody astalisia zboku, jak zasudženyje na śmierć... Ale ŭmirać jany nie chacieli i, razumiejuczy, szto abodwych ždže adzinakawaja dola, paczali zbližacca i umaŭlacca, kab razam zmahacca z swaimi supolnymi worahami.

Zdaŭna biełarusy i ukraincy žyli supolnym žyćciom, mieli supolnuju historycznuju minuŭszczynu. Na trejciaj czaści swajej hranicznaj linii biełaruski narod stykajecca z ukrainskim. I ŭžo adnaho tolki hetaho było dawoli, kab stwaryć hrunt dla ukrainska - biełaruskaho zbližeńnia. Pierszy krok u hetym kirunku byŭ nawat zroblen szmat raniej, czym „braty sławianie“ abjawili biełarusam i ukraincam wajnu: u 1904 h. ŭ wydawanym ukraincami ŭ Wieni pa niamiecku miesiaczniku „Ruthenische Revue“ pamieszczena była pierszaja palitycznaja staćcia predstaŭnika biełarusoŭ, i bolej abo mieniej blizkije stasunki miž abodwymi hramadzianstwami s taho czasu nie piererywalisia.

U padobnym že pałažeńni, jak ukraincy i biełarusy, apynulisia pad ułaściu Rasiei i naszy paŭnocznaja zachodnije susiedzi — litwiny, s katorymi historycznaja minnŭszczyna i suczasnaje žyćcio źwiazało nas jeszcze bolej, czym z ukraincami. Jak narod niesławianski, litwiny astawalisia zboku ad «sławianskaho ruchu», jak astrawok u sławianskim mory, katoraje hraziło zalić jaho z niekolkich bakoŭ. I hetkaje pałažeńnie litoŭskaho narodu wielmi napaminało pałažeńnie nie pryznanych biełaruskaho i ukrainskaho narodaŭ.

Z biełarusami litwiny nie raz wystupali razam, paczynajuczy ad 1904 hodu. Ab hetym świedczać adozwy miejscowych rewolucyjnych orhanizacij s czasu wialikaj rasiejskaj rewolucii, na katorych pobocz znachodzim podpisy biełaruskich i litoŭskich partij. Na wiadomych zjezdach krajowaj intelihiencii, szto adbywalisia ŭ Wilni ŭ 1904—1905 hadach, biełarusy i litwiny wystupali tak sama dawoli solidarna. Dyk lohka zrazumieć, szto biełaruska-ukrainskaje i biełaruska-litoŭskaje zbližeńnie pawinno było u kancy nawiaści try hetyje narody, kaliś hetak blizkije adzin da adnaho, na dumku trajnoha sajuzu biełaruska - ukrainska - litoŭskaho.

Ab hetym mnoha było hutarak u 1909 hadu jak miž biełarusami, tak i miž ukraincami dy litwinami, i dumka hetą ŭsiudy znachodziła žywy wotklik. Ale pad toj czas da realizacii jaje nie dajszło: litwiny i ukraincy pry suczasnych palitycznych warunkach nia mieli hruntu, na katorym možna było by ŭžo tady budawać nieszta konkretnaje. I tolki biełaruska - litoŭskije adnosiny — z adnaho boku, biełaruska-ukrainskije — z druhoha z hodu ŭ hod prynimali ŭsio bolej jasnyje i konkretnyje formy.

Miž inszym, biełarusoŭ i ukraincoŭ złuczali zdaŭna jeszcze i supolnyje relihijnyje tradycii — tradycii Unii. Pamiać ab kaścielnaj jednaści doŭha pieražyła znisztažeńnie Unii carskim prawicielstwam, pieražyła ŭsie krywawyje rasprawy i gwałty nad „apornymi“ unijatami. Na hetym hrunci lwoŭskije unijaty kala 1909—1910 hadoŭ prystupili byli da drukawańnia knižek ab Unii pa biełarusku, maniuczysia adnawić pamiać ab jej u naszym narodzi. Da adnej z hetych knižek napisaŭ pradmowu unijacki Mitrapalit, Andrej Szeptycki, katoraho ciapier maskali dzieržać u niawoli. Heta pradmowa — «Da bratoŭ-biełarusoŭ» stanowić cikawy materjał da biełaruska-ukrainskich adnosin, i my jaje nižej dasłoŭna pieradrukowywajem.

I. Mieleszka.

Da bratou Biełarusou.

(Pradmowa Mitrapalita Andreja Szeptyckaho da biełaruskaj knižki).

Dla Was, braty, wydaju hetu knižeczku u rodnaj Waszaj mowi. U jej wyłoženy i wyjaśnieny usie praŭdy światoj katalickaj wiery, za katoruju dziadoŭ Waszych muczyli. Inszyje s pamiž Was pamiatajuć, inszyje czuli ad swajakoŭ, ad dziadoŭ; u Waszych sercach žywuć jeszcze tyje świežyje spaminy; u Waszym kraju žyŭ i pracawaŭ pierad wiekami wialiki świacicel i wialiki światamuczenik Jozafat, katoraho my ŭsie wysłaŭlajem jak naszaho niabieskaho patrona i apiekuna. Unija cerkwi uschodniaj s katalickim kaściołam heta byŭ sztandar jaho žyćcia i jaho pracy. Tak sama jak u całym žyćci, tak i u hetaj pracy dziela zjednańnia u adno razłuczenych jon iszoŭ śledami Zbawiciela naszaho Jezusa Chrysta, pamiatajuczy, szto aposzniaj malitwaj Chrystowaj było: «niechaj usie adno buduć».

Heta wialikaja myśl złuczeńnia u adno razdzielenych i razłuczenych chryścijan—to fundament Unii, za katoruju Waszy dziady ciarpieli, katoraja dla Was światа, bo i ŭ naszy czasy skarej czym kaliś heta myśl može stacca krynicaj žyćcia i zbaŭleńnia dla mnohich. Chryścijanie razdzieleny: adny kataliki, druhije prawasłaŭnyje. Nia schodziacca razam u światyni dziela malitwy, nie pryjmajuć razam św. Chrystowych sakramentoŭ. Dahetul byli takije paradki, szto i nie pazwalali im złuczacca u adno. Ciapier možna nad hetym pracawać, kab razłuczenyje złuczalisia u adno, kab zaczali razam malicca i razam da św. Sakramentoŭ prystupać. Nia može być, kab nie znajszłosia miž Wami mnoha i mnoha takich, katoryje zachoczuć skarystać z hetaj swabody, katoryje zrazumiejuć, jakoj mocaj dla chryścijanstwa josć złuczeńniesia u adno, u Uniju. Heta Unija, hetaje złuczeńniesia nia ŭ tym, kab usie prawasłaŭnyje stalisia łacinnikami, abo kab łacinniki stalisia prawasłaŭnymi. Hetaje złuczeńnie ŭ tym, szto ŭsie razam wyznawacimiem adnu i tuju samuju nawuku, usie majemo wieryć u adny i tyje samyje praŭdy. Hetaje złuczeńniesia u tym, kab usie św. abrady, ŭsie św. adprawy katoryje św. Ajcami pieredadzieny, złuczyć s tej samaj nawukaj, katoruju wyznaje cały ŭsieświetny katalicki kaścioł, abo jak zwykli inszyje kazać Cerkwa. Unijat—heta chryścijanin, katory pryznajecca da tej nawuki katalickaho kaścioła, a zachowywaje sposab malitwy, abrady i daŭnyje zwyczai prawasłaŭnych. Unijat—heta chryścijanin, katory wieryć jak katalik, a molicca jak prawasłaŭny. Unijat—heta katalik nia horszy ad łacinnika pałaka, bo Unijat maje tuju samuju wieru, jak i łacinnik, maje tyje samyje sakramenty, jak łacinnik, i tak sama, jak łacinnik, pryznaje za haławu Cerkwy Papieža Rymskaho. Unijat ad łacinnika rožnicca tolki św. abradam, katory pry adnej i tej samaj wiery može być rožny. Tym, czym rožnicca ad łacinnika, hetym samym padobien da prawasłaŭnych, bo Unijat zachowywaje toj samy abrad, szto prawasłaŭny, prynimaje tyje samyje Tajny, szto prawasłaŭny, molicca, jak prawasłaŭny, i pryznaje za praŭdy abjaŭlenyje usie praŭdy, jakije za praŭdy pryznawała staraprawasłaŭnaja Cerkwa. Unijat nie adkidaje niczoha z wiery pierszych światych siami Saboroŭ usieświetnych. Prynimaje nawuku ŭsich starych Ajcoŭ uschodniaj Cerkwi. Unijat—heta tak sama prawasłaŭny, lepszy ad tych, szto da staroj daŭnaj św. wiery św. Ajcoŭ dadajuć nawiny, katorych niwodzin usieświetny Sabor nie pryniaŭ. Unijaty pryjmajuć ad łacinnikoŭ toje, szto łacinniki majuć najlepszaho: światuju i niepamylnuju nawuku Chrysta, a ad prawasłaŭnych prynimajuć toje, szto prawasłaŭnyje majuć najlepszaho: światyje abrady i malitwy. Hetkim sposabam złuczaje Unija łacinnikoŭ i prawasłaŭnych, heta znaczyć, złuczaje uschodniuju Cerkwu s Katalickaju.

Abrady światyje znajecie, ale pamiž Was može mnoha jość takich, katoryje nia dobra znajuć światyje nawuki Chrystowy światoj wiery ŭsieświetnaj Cerkwy. Dla tych to heta knižeczka i napisana. Mnoha miž imi i niehramatnych; heta knižeczka napisana i dla ich. A kab da niehramatnych trapiła jana, patrebna jej pomacz hramatnych i ab hetu pomacz pakornieńka prasicie! Waźmicie Wy jaje u ruki, Wy, szto piśmo znajecie i kali bywaje wieczeram rabota pakonczena i nima szto rabić, pacznicie jaje pamału u hołas czytać tym, szto piśma nie znajuć. Hetkim paradkam budziecia Božaje Słowa apawiedać.

U hetaj knižeczcy spisana Słowa Božaje, Božaja nawuka. Biarycie Božaje Słowa u ruki, idzicie i apawie-

---

Č czytajecca, jak CZ; Š—jak SZ.

Smalenski kniaziewič.

(Pačatak u № 23).

Ale adnej nočy, skora paśla taho, jak zasnuŭ, jon raptam zbudziŭsia,—bytcym u sercy jaho štoś stuknuło. Choć było saŭsim ciomna i cicha, jon pačuŭ, što niechta zjawiŭsia kala jaho, siadzić na kraju piačurki, i heta—kabieta. Jon čuŭ ciepłatu jaje cieła i pach wałasoŭ. Było heta zdańnie, ci žywaja istota? I raptam jon pačuŭ, što heta była kniazieŭna Predsława: peŭnie zdańnie jaje. Jon adčuwaŭ niačutnyje słowy, jakije hawaryła jana, biaz hołasu, kličučy jaho u świet i wabiučy na žanočaje miławańnie. Jon maliŭsia: „Uwaśkreśni, Bože, i rasparušciesia worahi“... i značyŭ kryžom kruhom toje miejsco dzie ležaŭ sam i dzie siadzieło kala jaho zdańnie, — abo probawaŭ pierežehnać jaje samuju, ale tak, kab nie dakranucca da jaje,—i heta nie pamahło. Tady pačaŭ jaho abyjmać strach i pačućcie niapeŭnaści. Jon maliŭsia i bajaŭsia, što nia zdužaje damalicca, što ŭ malitwu jamu ŭlezie niejkaje błahoje słowo, katoraje addaść jaho wa ŭłaść złoj siły. Jon hetak siadzieŭ i maliŭsia u strachu i mucy, pakul nie razwidnieło, i zara pajšoŭ da starca na spowiedź. Starec že, raspytaŭšysia ab žyćci jaho u świeci, zahadaŭ malicca za kniazieŭnu Predsławu, kab Boh supakoiŭ jaje.

Ale taho-ž samaho dnia kniaziewič pabačyŭ jaje pierad swajej piačeraj—tolki nie jak zdańnie, a žywuju.

Z Smalenska pryjechali bajary z hroznymi wieściami: kniaź noŭharodzki raspačaŭ zhawory z ludźmi smalenskimi, padbiwajučy ich na Kijeŭskaho kniazia, i možna było spadziewacca hroznaho paŭstańnia. Smalenskije bajary, katoryje chacieli trymacca Kijewa, pryjechali s prajektam, kab wialiki kniaź pasadziŭ swajej rukoj „wotčyča“ smalenskaho, ažaniŭšy s swajej dačkoj. Kali kniazieŭna Predsława pačuła hety daŭny swoj plan u takim palityčnym motywowańni, to ješče raz nadzieja zbudziłasia u jaje dušy. Jana padumała, što hetaj sprawaj kiruje niejkaja staronnaja siła i kaniec kancom pieramože ŭsie pieraškody. Paśla pałudnia wialikije bajary kijeŭskije dumali razam z smalenskimi mužami u wialikaho kniazia, i stary Wratysłaŭ padtrymliwaŭ smalenski prajekt. Jon kazaŭ, što ŭ hety moment smalenskim kupcom nia wielmi ważna tarhoŭla s Kijewam, a noŭharodzkije ŭpływy mohuć lohka ŭziać wierch, i niet wiedama, ci ŭdałosia-b tady Smalensk iznoŭ paniawolić. Inšyje kazali ab niezdatnaści kniaziewiča da kniažeńnia, ab jaho mnišych sympatijach; ale Wratysłaŭ nie pryjmaŭ hetych arhumentoŭ. Kniaziewič, kazaŭ jon, pajšoŭ u mnichi, bo jamu adabrali pasad; a nichaj jon pabačyć pierad saboj baćkoŭski pasad, i kroŭ zahaworyć u im. Hetkije dumki šmat kaho pierakonywali: tolki bieda može zahnać kniazia ŭ manastyr. I wialiki kniaź zhadziŭsia. Apiakun kniaziewiča z bajarami i smalenskimi mužami mielisia jechać na druhi dzień u Biarestawo. Ab hetym raskazali zara kniazieŭnie Predsławie, i jana wielmi ciešyłasia. Ciapier jana wiedała, što nieznanaja jej siła, katoraja ŭmiešałasia ŭ hetu sprawu, patrapić usio naładzić. Jana wyrwie kniaziewiča z niadobrych čaroŭ i wiernie jej. I kniazieŭna pastanawiła sama jechać z bajarami u Biarestawo: jana była peŭna, što staraja kniahinia heta jej pazwolić: jana trymała jaje staranu, choć i napirałasia s tym uhorskim karalewičam. I kniazieŭna nie mahła zasnuć da ranicy—pakul nie razwidnieło, dumajučy ab kniaziewiču, spaminajučy jaho twar, wyhlad, słowy i pramaŭlajučy da jaho rožnymi łaskawymi sławami.

I jana jechała kaniom sa stremiannymi dziaciukami za bajarami i mužami wuzkaj ściežkaj u Biarestawo. Byŭ jasny, łahodny, soniečny dzień. Koni čchali i wymachiwali hałowami. Srebnyje ubory i prybory bliščeli na jarkich wopratkach. Strečnyje ludzi s pryjemnaściu pryhledalisia hetamu jarka-kolernamu pojezdu,—i radasny, poŭny nadziei nastroj waładzieŭ kniazieŭnaj. Ažno raptam Jan, apiakun, katory jechaŭ spieradu, strymaŭ kania i zaklaŭ hetak siardzita, što ŭsie až zdryhnulisia. Stremiannyje dziaciuki, paśpiašyŭšy napierad da jaho, pabačyli, što suproć ich jechaŭ niejki čaławiek na *łysym* kani,—a sustreča z łysym kaniom wieściła nieŭdaču...

I nieŭdača nie minuła ich: kniaziewič admowiŭsia pakinuć pustelniu.

Kniaziewič spačyŭ mnicham u Kijewi, a kniazieŭna Predsława—pad plitami turynskaho abbactwa, pieražyŭšy muža, katoraho pawinna była ŭziać sabie paśla apošniaj razmowy smalenskaho pasolstwa s kniaziewičam...

KANIEC.

dajcie jaho. Praświecajcie ciomnych, wuczycie niawiernych, a Božaje Słowa koždamu pryniasie paciechu i pryniasie Božuju siłu u žyćcio i pierad Božym słowam budzie razsiewacca ciomnaja ciemra niawiedy, hrachoŭnaho saślapleńnia, i nie adzin duchowa pamierszyj uwaskreśnie I budzie laczycca rany dusz, i puty niawoli i hrechu łopnuć. I heta kniž czka pryczynicca—daść Boh —da zbližeńnia tej radasnaj chwili, u katoraj uwieś biełaruski narod uwaskreśnie da nowaho Božaho žyćcia.

U Wilni i wakolicach.

× **Zajawy dzieła pramysłowaho padatku.** Paśla apawieszczeńnia Niamieckaho Oberburhomistra, szto ŭsie pawinny padać ab sabie wiedamaści dzieła zboru prawysłowaho nałoha, zajaŭ było padadziena miensz, czym wydana patentoŭ. Kab nie było niedarazumieńnia, dajecca hetkaje abjasnieńnie:

Pad promysłam treba razumieć usielakuju niezaležnuju rabotu i czynnaść dzieła zarabotku. Prynaležnaść da ahulna-ekonomicznaho ruchu može być nia tolki prostaja, ale i pasrednaja. Hetak kožyn, chto wiadzie jakoje-budź dzieła i wyjaŭlaje jakuju-budź czynnaść dzieła zarobku, abo zanimajecca pasrednictwam u sprawach, liczycca, jak pramysłowiec. Abjom predpryjemstwa, a tak sama toje, ci rabota wiadziecca u kwatery abo ŭ asobnym miejscy, s padmohaj abo biez jaje, nia maje wahi pry razbory pytańnia, kaho treba liczyć za pramysłoŭca. Adznakaj promysłu nia može hetak sama słužyć toje, ci czynnaść wiadziecca pastajanna.

Spraŭki na ŭsie pytańnia ab padatkach daje Padatkowy Addzieł pry Niamieckim Oberburhomistry.

× **Aharody ŭ Wilni.** Na pryzyŭ Niamieckaho Oberburhomistra ustraiwać aharody ŭ Wilni adhuknułasia mnoha narodu. Hetymi dniami prywiazuć nasiennuju bulbu. Ab tym, kolki wyrablena ziamli, možna sudzić s taho, szto zakazana na nasieńnie 24.000 pudoŭ bulby.

Paśla ciopłych daždžoŭ para sadzić rasadu. Flansy možna dastawać u wilenskich aharodnikoŭ za ustanoŭlenuju cenu.

Niamiecki Oberburhomistr apawieszczaje, szto palicija zrobić usio, kab zabaspieczyć waładzielcoŭ harodaŭ ad zładziejstw u harodach.

× **Nowaja pažarnickaja staroža.** Užo niekolki dzion tamu nazad ustanoŭlena pažarnickaja staroža na Zamkowaj hare. Troje pažarnikoŭ buduć pa czarodzi wartawać tamaka. Zamkowaja hara złuczena telefonam z wartaj wajennaj palicii, z druhimi pažarnymi wartami i z Niamieckim Oberburhomistram.

× **Ustanaŭleńnie cen na siena.** Na siena z nowaho zboru ŭłaści naznaczyli hetkije ceny: siena s pożniej, zaležnie ad sortu, za centner (3 pudy)—ad 2 da 3 marak, kaniuszyna—ad 3 da 3,50 m., kali ich zabiaruć tam-že, dzie ich žbirali. Kali ich zdajuć u składy, na stancii czyhunki ci recznyje stancii, cena pawyszajecca na 50 fen. za kožny centner.

Pry hetym napaminajecca, szto haspadary mohuć pradawać siena tolki wajennym uradam, katoryje za wyszej pakazanuju cenu mohuć uziać stolki siena, skolki im treba.

× **„Palityczny addzieł dla spraŭ ab ruchu“.** Hetak budzie adhetul nazywacca paszpartny addzieł pry Hłaŭnakamandujuczym na Uschodzi. Usie prosby nadalej treba adrasawać hetak: „Verkehrspolitische Abteilung“.

× **U Wilenskim miestowym upraŭleńni.** U Wilenskaje Upraŭleńnie ustupili hetkije czyny: Ponfik, Knoche, Jakobi, Hering, Szulc.

Z USIAHO KRAJU.

Kara za zdradu.

LIBAWA. (W.T.B.). Rabotnik Georg Kalne z Libawy za zdradu na karyść Rasiei zasudžen palewym sudom na śmierć. Pryhawor paćwierdžen i spoŭnien.

Niespakojstwa ŭ wioskach.

KOŬNA. „Kown. Ztg.“ pisze: Za aposznije czasy uzrasło czysło prypadkoŭ, szto aružnyje bandy, treba dumać, złoženyje s pachawaŭszychsia wajenna-pałonnych, streliali ŭ niamieckich žandaroŭ i czynoŭ. Uważajuczy, szto hetkije prypadki mohuć mieć miejsco tolki pry paddzieržcy miejscowych žycharoŭ, na wioski, pry katorych heta zdarycca, budzie nakładacca dadatkowy padatak.

Z žyćcia Biełastoku.

BIEŁASTOK. (W. T. B.). Adna tarhoŭka wymahała ad niekolkich pakupcoŭ pa 2 m. 50 fen. za 1/2 funta masła. Jaje winawaciać u narušeńni najwyszejszych cen.

Pradsiedaciel žydoŭskaho kamitetu pomaczy apawieściŭ swoj atczot za czas ad 1 listapada taho hodu da 30 krasawika hataho hodu. Z jaho widać žywuju dabraczynnuju rabotu. „Tannaja Straŭnia“ za krasawik miesiac razdała 123,580 abiedoŭ. Straŭnia Tałmud-Tory — 14,306. Z achwiar niewiadomych asob wydawali spažyŭnyje pradukty 698 siemjam i hroszy — 643 siemjam. Rabotnickaja Straŭnia atrymała znacznuju padmohu.

Za uktrywańnie miedzi.

BIEŁASTOK. U adnej tarhouki u Biełastoku, zajawiuszaj, szto u jaje ukrali s kramy chleb, palicija pry rewizii znajszła mnoha miednych katłou, naczyńnia i insz., chacia naznaczeny dla zdaczy miedzi termin dauno minuu. Znojdzienyje miednyje reczy skonfiskowany, i na tarhouku budzie nałožen znaczny sztraf.

Znojdzienaja pakraža.

SUWAŁKI. Na konnym toržyszczy adzin žychar apaznau swajho kania, katoraho u jaho ukrali u wakolicach Wilni 6 miesiacou tamu nazad. Chacia nowy haspadar tłumaczyu, szto jon kupiu kania ad niejkaho niewiadomaho, koń byu ad jaho uziat, a sam jon aresztowan.

WIESTKI Z RASIEI.

—s—

«Najwialikszy skandał nowaj historyi Rasiei».

Hetkimi słowami «Wieczernieje Wriemia» nazywaje sprawu Suchomlinowa. Za ŭwieś czas, jak u Rasieji jość Rada Ministroŭ, — znaczyć, praz 115 hadoŭ — nie było takoha zdareńnia, kab aresztawali ministra za zdradu hasudarstwa.

Wiasnoju 1914 h. nieŭspadzieŭki biez nijakaj pryczyny ŭ „Biržewych Wiedomostiach“ byŭ nadrukowan artykuł pad zahałoŭkam: „Rasieja hatowa na ŭsielaki prypadak“. Staćcia heta, pamieszczenaja na samym pieredzi hazety i nadrukawanaja wialikimi literami, była addzielena ad druhich staciej szyrokaj czornaj linijej. Było zusim jasna, szto heta „zakazanaja“ rabota, szto staćcia napisana pawodłuh dannych i pa zahadu wysokaj asoby. Artykuł wyklikaŭ wialikaje niespakojstwa ŭ rasiejskim i zahranicznym hramadzianstwi. U atkaz na heta ŭ «Koeln. Ztg.» była nadrukawana staćcia jaje pieciarburskaho karespandenta, katoraja, možna napeŭna skasać, była napisana pa zahadu niamieckaho pasła ŭ Pieciarburzi, hrafa Purtalesa. Hetyje dźwie staćci pakazali ŭsiamu świetu, szto družba miž Berlinam i Pieciarburham, tryważszaja ŭ najbolsz krytycznyje momenty, narušena, i z abodwych bakoŭ nia liczać patrebnym taić heta. Ciapier, kali Suchomlinowa winawaciać u prastupleńni proci hasudarstwa i dzieržać pad aresztam, wyjaśniajecca mnoha cikawaho. Jak wyjaśniajecca, staćcia «Birž. Wied.» była napisana Ržewskim, blizkim da tahoczasnaho wajennaho ministra Suchomlinowa czełowiekam. Suchomlinow z swajej frazaj: „Rasieja hatowa da ŭsielakich prypadkoŭ“ napaminaje frazu francuskaho ministra Lebeŭa pierad francuska-pruskaj wajnoj: «Francija bolsz czym treba hatowa da wajny, i ŭ-wa ŭsiej francuskaj armii nie brakuje nawat niwodnaho guzika da botaŭ». Najmienszaje s-pamiž ciažkich abwinieńniaŭ, katoryje ciapier wystaŭlajuć proci Suchomlinowa, heta toje, szto Rasieja zusim nie była hatowa da wajny, dy ŭ jaje najbolsz niechwatało artyleryjskaj amunicii. My każem: najmienszaje, bo z jaho widać, szto Suchomlinow byŭ tolki niedbanazorkim administrataram; druhije winy jaho — szmat ciažejszyje, bo jany klejmiać jaho imia, jak czeławieka i rasiejskaho hramadzianina.

U oficyalnym apawieszczeńni ab areszci i addaczy pad sud Suchomlinowa haworycca: „Śledztwo proci adstaŭnoha hienerała Suchomlinowa, Pradsiedaciel, senatar Bohorodzkij, pry oberprokurory Senatu zrabiŭ Suchomlinowu dapros s pryczyny abwinieńnia jaho ŭ prastupkach, pakazanych u §§ 338, 339, 341 i 362 Ustawa ab karach i ŭ § 108 Ustawa ab karach za prastupki“. „Riecz“ drukuje teksty hetych paragrafoŭ i dadaje, szto § 108 każe ab zdradzi hasudarstwu i wyznaczaje hetkije kary: dožywotniuju i wiecznuju katarhu i kara śmiercii. Pałaženńie Suchomlinowa robicca jeszcze ciažejszym zatym, szto jon byŭ u wialikaj družbie s pawieszenym za zdradu žandarmskim pałkoŭnikam Miasojedowym. Praktyczna Suchomlinowa była jaho žonka, z domu Weller. Jana razyjszłasia s pierszym swaim mužem, i dzieła razwodu, jak lubiŭ kazać Stołypin, pryszłosia zrabić „niesk na zakon». Kala hetaj pani sabraŭsia wialiki kruh padazrycielnych ludziej, katoryje słužam i ŭ padrobnicu raspradawali znaczeńnie i wahu Suchomlinowa ŭsim, kamu heta dla jakoj budź sprawy było patrebno. Miž imi wydzielajucca: Hoszkiewicz, Altszyler, Ržewskij, Maksim Weller i Anna Aŭrich.

Usia sprawa Suchomlinowa i samaja mahczymaść jaje pakazwaje, da czaho dawodzić biezkantrolnaje panawańnie carskaho prawicielstwa. Jak baczym, na samych «wierchach» nia tolki abkradywali narod, ale i pradawali samaje hasudarstwo—dzieła karyści hramadki krywapiŭcoŭ narodu. Treba dumać, szto i samaja heta wajna była wyzwana žadańniem „wysoka pastaŭlenych spekulantoŭ“ pažywicca: dla takich ludziej hory trupoŭ i reki krywi dy słoz narodnych niczoha nie znaczać.

Pracesam Suchomlinowa prawicielstwo, widać, chocze pakazać, szto jano karaje za prastupki nawat «wysokich czynoŭ». Ale tym, chto praz doŭhije hady hrabiŭ z im razam hramadzkaje dabro, narod nikoli nie pawieryć, szto jany — lepszyje za Suchomlinowa. I darma prawicielstwo chocze pakirawać hnieŭ narodny tolki na adnaho Suchomlinowa: jano ŭsio, celikom winawato nia miensz, czym Suchomlinow!

Kala wajny.

Znajszli wychad.

KOPENHAGA (W.T.B.). „Now. Wr.“ pisze s pryczyny zaprosu Stefensa ab umacawańni rasiejcami Alandzkich astrawoŭ, zroblenaho u szwedzkaj Wierchniaj Pałaci:

„Umowa 1856 hodu, praŭda, zabaraniaje Rasiei budawać na Alandzkich astrawoch marskije ukrepleńnia,—ale umowa heta zroblena miž Anhlijej i Francijej z adnaho boku i Rasiejej—z druhoha. Hetak Szwecija nia maje hruntu dla pratestu“.

Padaroža Barka.

Rasiejski minister finansoŭ, Bark, budzie ŭ Paryžy baczycca z Ribo, a adtul abodwa pajeduć na naradu ŭ Londyn. Na naradzi buduć i amerykanskije bankiry.

Dzikije rasprawy.

KONSTANTYNOPOL (W.T.B.). Ahiencstwo Mili danosić:

Pawodłuh aposznich wajennych wiestak, czaść musulman u wioskach okruha Chitak, zaniataho rasiejcami, wybita worahami. Wioski Erneis i Hassis byli padpaleny, i kala 500 dusz žycharoŭ ich, u tym liku staryki, žonki i dzieci spalilis ia žywymi.

Niszczeńnie rasiejskich rewolucyonaroŭ.

BERLIN (W. T. B.). „National Ztg.“ danosić:

Paśla taho, jak u 1906 hadu rasiejskaja rewolucija była zatuszena, mnoha najbolsz enerhicznaj wystupaŭszych rewolucyonaroŭ uciakło u Franciju, spadziajuczysia znajści tam prypynak. Kali paczałasia wajna, ich uziali u francuskuju armiju, nia hledziaczy na toje, ci jany pierastupili ŭžo wajenny wiek. Ich užywali dzieła asabliwa ciažkich i niebaśpiecznych zadacz, i mnoha ich u kancy žyćcia prymuszeny byli achwiarawać siabie na karyść rasiejskaho monarchizmu. Bolszaja czaść emihrantoŭ pahibła na francuskim froncie.

Hetymi dniami pad Werdenam byŭ zabity wiadomy rasiejski rewolucyoner Aleksandr Jakowlew, katory kirawaŭ ustrojstwam barrykad i bitwami ŭ Maskwie u pamiatnyje dni 1905 hodu.

«Najezd» serboŭ.

BERLIN (W.T.B.). «Voss. Ztg.» danosić z Chrystyanii:

Karol Piotr serbski, pa darozi ŭ Pieciarburh, prybyŭ u Bergen.

Z hramadzkaho žyćcia.

Jak tam žywuć.

Adzin holenderski dochtar, katory byŭ u Rasiei 8 miesiacoŭ, kab paznajomicca z sanitarnymi warunkami, wiarnuŭsia ŭ Hołandiju i apawiedaje cikawyje reczy ab unutrenym pałaženńi ŭ Rasiei.

U Pieciarburzi i Maskwie bjeć u woczy szalonaja roskosz i žadańnie wiesialicca, jakoha nikoli nie bywała. Treba adznaczyć, szto prynamsi dla siarednich i wyszejszych klas Pieciarburha i Maskwy nima niedachwatki nijakich praduktoŭ: usio možna dastać, kolki choczesz, ale za szalonyje hroszy. Abied u siarednim restarani dachodzić da 15 rubloŭ! Ale pieciarburžcy i maskwiczy zarablajuć na wajnie hetkije szalonyje hroszy, szto jany nie szkadujuczy płaciać takije ceny.

Zusim inaczej wyhladaje prawincija. Jość pawiety, dzie rekwizowany dasłoŭna aposzni koń, aposzniaja karowa i aposzniaja awieczka. U Noŭharodzkaj huberni uwaskros Hoholeŭski rewizor: u pawieci zjawiŭsia niejki «ważny czyn» s cełaj „kamisijej“ i rekwizawaŭ usie sapasy chleba. Narod biaz sporki addawaŭ, szto mieŭ, bo «kamisija» szczodra płaciła za ŭsio rekwizycyjnymi kwitami. Kaliž nastaŭ czas padawać kwity ŭ kaznu dla apłaty, dyk wyjawiłosia, szto ŭsiu hubernija ababrała zładziejskaja chewra... Wialikije biezparadki uźniałisia ŭ

Charkowi z hetkaj pryczyny. Tam załažyŭsia Hramadzianski Kamitet, kab dastaŭlać narodu pradukty. Hroszy trebało płacić napierad za ŭwieś zakazany tawar. Tydzień iszoŭ za tydniam, a tawaru ŭsio nie było. Kali-ž zakazczyki ŭreszci paczali nasiedać na Kamitet, dyk wyjawiłosia, szto zakuplenyje Kamitetam tawary byli rekwizowany wajennym hubernataram dziela wajennych patreb. Zakazczyki astalisia biez tawaroŭ i biaz hroszy, bo Kamitet zajawiŭ, szto hroszy ŭžo zapłoczeny pry zakazie tarhoŭcam. U adnu niadzielu, kali hubernatar wiertaŭsia s cerkwy, abureny narod paczaŭ kidać u jado kamieńniami. Narod kinuŭsia na wajennyje składy, prahnaŭ pastaŭlenych tam wartaŭnikoŭ i razabraŭ usio dabro. Z hetaj pryczyny wajennaho hubernatara źmianili.

Dziela zmahańnia z niedachwatkaj chleba ŭ miestoch, rasiejski urad za prykładam niamieckaho pastanawiŭ zawiaści karty na chleb. Karty wydawalisia na miesiac, i za ich trebało płacić pa 60 kap. „herbowaho zboru“. Chto nia moh płacić, tamu karty, a znaczyć i chleba nie dawali. U Kazani hetak sama zawiali karty na chleb, ale miestowaja uprawa nie parupiłasia ab padwoz chleba. Ludzi, zapłaciŭszyje za karty pa 60 kap., nie mahli dastać prypadajuczaj na ich miery chleba.

Hroźba hoładu.

BERLIN. (W. T. B.). Pawodłuh „Berl. Tgbl.“, u Pieciarburzi adbyłasia narada ŭsich hubernataroŭ Europejskaj Rasiei ab zmahańni z nabližajuczymsia hoładam. Twerski hubernatar skazaŭ, szto pryczyna daražyni—nia tolki spekulacija, ale i trudnaść padwozu. Papraŭdzi niechwataje spažyŭnych praduktoŭ. Miasa i cukru zusim nima. Kali wajna budzie trywać dalej, to ŭžo ŭ tym hadu zimoju budzie ahulnaja niedachwatka ziernia, dy nawat pry najlepszym uradžai s pryczyny pamienszeńnia wysiewu zapasy chleba skonczacca ŭ paczatku studnia miesiaca.

Na naradzi hubernataroŭ pastanoŭlena damahacca: ustanaŭleńnia chlebowych kart i naznaczeńnia najwyszejszych cen, a tak sama nahledańnia za pierewozkaj czyhunkaj i kantrolu nad bankami, kab niedapuścić skuplańnia.

U Pieciarburzi kažuć, bytcym maniacca aresztawać b. ministra daroh, Ruchłowa. Ruchłow na imia swajho syna naładziŭ aptowy handel wuhallem i dawaŭ jamu tawary, pryhatawanyje dziela wajennych patreb. Jon pradawaŭ u Pieciarburzi apał za szalonyje ceny.

Jak pisze hazeta „Dień“, narada u akcyznym departamenci strymała wywaz u Rumyniju sody, saletry i padsoŭniecznaho aleju. Narada strymała jeszcze raniej wywaz u Rumyniju rasiejskaho ziernia. Usio heta—atkaz na rumynskuju umowu z siaredniaeuropejskimi dzieržawami.

U pamiać 9 studnia.

S pryczyny ciažkaj cenzury, wiestki z Rasiei dachodziać da nas wielmi pozna. Hetak, tolki ciapier my daznalisia ab prypadkach, jakije prykluczylisia ŭ hadaŭszczynu pamiatnaho dnia 9 janwara 1905 hodu.

Oficyalnaja hazeta duńskaj soc.-dem. partii „Social-demokraten“ hetak apisywaje hetu hadaŭszczynu. Pieciarburskich raboczych u proklamacijach klikali zahadzia światkawać 9 studnia adnadnieŭnaj zabastoŭkaj. Na Wyborhskaj staranie zabastawało bolsz 40.000 rabotnikoŭ. Miensz udaczna prajszła zabastoŭka za Nieŭskaj zastawaj. Nadzieja na toje, szto pryjduć siudy žabastoŭszczyki i „znimuć“ usich z rabot spoŭniłasia tolki czaściu. Pawodłuh wiedamaściej pieciarburskaho hradonaczalstwa, ŭ hety dzień usiaho bastawało 100.000 dusz. U czasi demonstracii, katoraj palicija, widać, pa zahadu wyszejszaj ułaści, nie pieraszkodziła, „rabotniki spatkalisia z družynaj sałdat. Kab nia wyjszło bitwy, aficery s pakaznym spakojem prawiali swaich sałdatoŭ pierad czyrwonymi sztandarami.—Nazaŭtraje na Sampsonijeŭskim praspekci adbyłasia nowaja ahramadnaja demonstracija. Piejali rewolucyjnyje pieśni, pramoŭcy hawaryli mowy ab tych zdareńniach, katoryje prykluczylisia 11 hadoŭ tamu nazad. Palicija była wielmi spakojna, dy biez nijakich skandałoŭ prasiła tolki razchadzicca. Demonstracija trywała bolsz hadziny i skonczyłasia ŭ poŭnym paradku.

Czarodnaja panama.

Carski kamerher Bilbasow byŭ, jak wiadoma, hłaŭnym dyrektaram t. zw. „Tatjaninskaho“ Kamitetu, nazwanaho hetak u cześć carawaj daczki Taciany. Hetymi dniami Bilbasowa aresztawali, winawaciuczy ŭ rastraci miljonaŭ rubloŭ. „Tatjaninski“ Kamitet zanimaŭsia „wyciskańniem“ hroszy u ludziej „20-ho czysła“, katorych prymuszali „dabrawolna“ dawać z swajej czasta bolsz czym skromnaj pensii szto-miesiac pracenty. Usie drobnyje czynoŭniki—pacztawiki, kancelarysty, palicejskije i insz., sciskajuczy zuby, dawali swaje hroszy na toje, kab pradsiedaciel kamitetu moh abaraczywać miljonami...

Dyrektar „Tatjaninskaho“ kamitetu žyŭ u swaim pałacy na Kamiennym ostrawi, i tut žbirałosia „najwyszejszaje“ pieciarburskaje hramadzianstwo. Pierad wajnoj kamer-junkier Bilbasow byŭ czynoŭnikam hasudarstwienaj kancelaryi i zapisywaŭ pratakoły ministerskich narad. Dziakujuczy swaim znajomstwam, jon dobra wiedaŭ usie tajomnyje sprawy „sfer“ i ŭžo tady byŭ wiadomy s taho, szto ustraiwaŭ za dobryje hroszy samyje ciomnyje afery. Jaho najlepszym pryjacielem byŭ Dumbadze, swajak baćki „znamienitaho“ kamendanta Jałty. Pierad samym paczatkam wajny Bilbasow i Dumbadze wybrali sabie, jak specyalnaść, propahandu „wyswaleńnia ad niamieckaj ekonomicznaj niawoli“ i pracawali dziela atkryćcia ŭ Pieciarburzi rasiejska-amerykanskaho banku. Ciapier Bilbasowa i Dumbadze winawaciać u falszawańni podpisoŭ u knižkach s kwitami i jany sidziać u turmie, czakajucsy prysudu.

Uwaskrosszy Rasputin.

Pieciarburskaje Telehrafnaje Ahienctwo zajaŭlaje, szto wiestka ab ubiŭstwi Rasputina, katoruju i my pieredrukawali za druhimi, niepraŭdziwaja. Napaść na Rasputina nie udałasia.

Ad Kalad heta była ŭžo czaćwiortaja napaść na jaho. Pierszaja była ŭ wiadomym u Pieciarburzi „wiasiołym domi“—„Willa Rode“, dzie „światoha starca“ mocna pabili. Druhaja padhataŭlałasia ministram unutrenych spraŭ, Chwostowym, dy nie ŭdałasia. Pry trejciaj napaści jaho dawoli ciažka ranili, i jon byŭ prymuszen doŭha praležać u paścieli. Pry ciapieraszniaj surowaj cenzury padrobnic nielha było pieresłać zahranicu.

Ab znaczeńni Rasputina možna sudzić pawodłuh taho, szto oficyalnaje P.T.A. liczyć patrebnym padawać ab im wiestki, jak bytcym ab niejkaj wysokaj oficyalnaj asobi.

Kazionnyje hazety.

BERLIN (W.T.B.). «Lok. Anz.» kaže, szto rasiejski deputat Oznobiszin zajawiŭ, szto wajna budzie trywać jeszcze 3 hady. Deputat dumaje, szto prawy Dumy buduć pradoŭženy da 1917 hodu, a paśla, nia hledziaczy na wajnu, buduć naznaczeny nowyje wybary.

„Riecz“ danosić, szto prawicielstwo manicca atkryć 4 nowyje hazety dziela «abrabotki» narodu. Adna budzie — ulicznaja, druhaja —«hramadzka-opozycyjnaja», trejciaja—„rabotnickaja“ i czaćwiortaja —„sielanskaja“.

U Kijewi i Maskwie apałczency padniali surjozny bunt, praciwiączysia proci pryzywu.

Halickije pamiatki.

Rasiejskaje wojska wykarystało swaju poŭhadowuju haspadarku ŭ Haliczyni, kab zabrać usie pamiatki ukrainskaj minuŭszczyny, jakije lohka dawalisia ŭziać, i pierewiažci ich u Rasieju. Galeryi abrazoŭ, biblioteki, unijackije ikony — ŭsio heta czuć szto nia całymi pojezdami słali ŭ Rasieju. Hłaŭnaja czaść hetych reczej astałasia ŭ Kijewi, resztu pawiažli dalej.

U Kijewi ciapier na kožnym kroku možna spatkącca z ukrainskimi pamiatkami minuŭszczyny z Haliczyny. Kali z adnaho boku treba szkadawać, szto Haliczyna straciła hetulki swaich nacyonalnych bahactw, to z druhoha boku treba pryznać, szto pierawoz ich u Kijeŭ daŭ i karyść: rasiejskije ukraincy mohuć swaimi waczyma pierekanacca, jak blizki da ich ichnyje halickije ziemlaki. Pamiatki XI i XII stalećcia, pierawiezienyje ŭ Kijeŭ, napaminajuć abrusieŭszym kijeŭlanam, szto jany i halickije ukraincy — syny adnej Baćkaŭszczyny Ukrainy.

Hetak swaim nalotam na Haliczynu i ahrableńniem jaje rasiejcy, sami taho nie spadziajuczysia, szmat pamahli paszyreńniu nienawisnaho im ukrainskaho ruchu, katory jany nazywajuć „mazepinskim“.

TELEHRAMY.

Proci wajny.

Zmahańnie z wajenszczynaj u Anhlii.

BERLIN (W.T.B.). Londynski karespandent «Voss. Ztg.» kaže, szto daniasieńnie Reŭtera ab spakojnym pryniaćci u Anhlii zakona ab wajennaj słužbie—niepraŭdziwaje: naadwarot, zmahańnie proci jaho ŭžo paczałosia. Usiudy orhanizowywajucca sajuzy proci wajenszczyny, katoryje złuczylisia u adnu wialikuju orhanizaciju i majuć wialikije hroszy. Mnoha mužczyn z wyszejszych stanoŭ pryłuczyłosia da ruchu proci wajenszczyny. Na schodach atkryta pryzywajuć nie iści ŭ sałdaty. Bajacca znacznych biezparadkoŭ, kali prawicielstwo u bližejszych tydniach pacznie ŭwadzić zakon u žyćcio.

AMSTERDAM (W.T.B.). Czaść anhlickich rabotnickich sajuzoŭ pryhataŭlajecca da enerhicznych pratestoŭ i demonstracij proci nowaho zakona ab wajennaj słužbie. U pramysłowych centrach spadziajucca biezparadkoŭ. Prawicielstwo zahadało zrabić wajennyje pryhataŭleńnia.

AMSTERDAM (W.T.B.). Tutejszyje hazety danosiać z Londynu: S-pamiž 35 deputatoŭ, katoryje padali hołas proci wajennaj pawinnaści, 26 prynaležali da rabotnickaj partii.

ROTTERDAM (W.T.B.). U czasi sporak ab zakoni ab wajenszczyni ŭ anhlickaj Nižniaj Pałaci haława anhlickich trudawikoŭ padaŭ prajekt, kab ludzi, katorym sumleńnie nie pazwalaje praliwać kroŭ, staŭlalisia na raboty, patrebnyje dziela wajny, ale nie na front.

Anhlicki szowinizm.

LONDYN. (W.T.B.). Anhlickaja Nižniaja Pałata pryniała ŭ trejcim czytańni 250 proci 36 hałasoŭ zakon ab wajenszczyni.

U czasi sporak Harwey (liberał) zapytaŭsia, szto budzie z 17 sałdatami, katoryje na fronci admowilisia bicca? Jak kažuć, ich manią cca razstrelać.

Hieneralny prakuror Kewe skazaŭ, szto ich razstrelajuć, kali jany nie pajszli ŭ bitwu nie pawodłuh sumleńnia, a ad strachu. U inszym prypadku ich buduć užywać dziela spaŭnieńnia usielakich rabot.

Ruch u Italii.

LUGANO (W. T. B.). Soc.-dem. hazeta „Avanti“ danosić, szto ŭ wakolicach Perudžii byli krywawyje biezparądki. Cenzura nie pazwalaje apisywać ich akuratna.

U Italii maniacca ustroić kongress partii, katoraja staić za wajnu, kab zmahacca z uzrastajuczaj propahandaj klerykałoŭ i socyał-demakrataŭ za kaniec wajny. Kongress pawinien padniać upaŭszyj duch u narodzi i słabiejuczuju enerhiju prawicielstwa.

S Parmy, Nawarry i inszych sielska-haspadarskich prawincij paŭnocznaj, siaredniaj i pałudziennaj Italii dachodziać wiestki, szto tam szyrycca socyalistycznaja ahitacija na hrunci ziamielnaj sprawy.

Badaj szto dzień pa adzinoczcy i pa niekolki dusz praz Szwejcarskuju hranicu uciakajuć italjanskije dezertery, najbolsz prosta s frontu. Jany naczami pierebirajucca praz nadhranicznyje hory, jeszcze hłyboka zaniesienyje śnieham.

Demonstracija matrosoŭ.

HAGA (W.T.B.). Jak danosić kamendant marskich sił, u niderlandzkaj Indii adbyłasia demonstracija matrosoŭ pierad wajennaj balnicaj i na bronienoscy „De Zeven Provinzion“. Ułaści atrymali piśmy, szto wajennaja balnica budzie padpalena; z hetaj pryczyny jaje ściaraže wojska.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Haspadary i rabotniki.

AMSTERDAM. (W. T. B.). Jak danosić Reuter, u Londyni adbyłasia ważnaja narada spaŭnicielnaho kamitetu sajuza haspadaroŭ hornych promysłoŭ i sajuza hornych rabotnikoŭ ab pawialiczeńni dabywańnia kamiennaho wuhalla.

Rewolucyjny ruch u Anhlii.

HAMBURG (W.T.B.). „Hamb. Fremdenblatt“ danosić, szto zakon ab wajenszczynie wyzywaje najwialikszuju trywohu ŭ radykalnych rabotnickich sajuzach. Zakon spatkajecca z silnaj opozycijej miž raboczymi. Hornyje, transportnyje i partowyje rabotniki maniacca supraciwicca zakonu. U pramysłowym rejoni Glazgo uzrastaje miž rabotnikami czysta rewolucyjny ruch. Aresztowany niekolki kiraŭnikoŭ ruchu; troje druhich razstrelany. Pramysłowyje predpryjemstwy achraniaje wojska. U Manczestery paczałasia wialikaja zabastoŭka ŭ bawaŭnianych fabrykach.

Pomacz siemjam tawaryszoŭ.

HAMBURG (W.T.B.). Na adbytym ahulna-impierskim zasiedańni niamieckaho sajuza budoŭlanych rabotnikoŭ pastanoŭlena dzieržacca ciapierasznaho taryfu rasplaty da 31 marca 1917 hodu i pradoŭžyć jaho jeszcze na 1 hod, kali da kanca hetaho hodu nie nastanie mir. Apracza taho było pastanoŭlena achwiarawać 1¾ miljona marak na padmohu siemjam czlenoŭ sajuza, katoryje znachodziacca na fronci.

Sprawa Libknechta.

BERLIN (W.T.B.). Jak danosiać hazety, soc.-dem. u pruskim sejmie buduć damahacca zwalnieńnia s pad aresztu deputata Libknechta.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.